

REPORTASJE

Sykling og helse på dagsorden

Helsegevinsten av jevnlig sykling har i noen år vært kjent og akseptert som kanskje den viktigste grunnen for å legge til rette for økt sykkelbruk i Norge.

Morten I Kerr

MÜNCHEN: Sykling og helse var ett av hovedtemaene under VeloCity 2007. Det var derfor interessant å finne ut at sammenhengen ikke er særlig godt kjent i andre land. Men burde helse være hovedargumentet for å få flere til å sykle?

Selv om undersøkelser fra 2004 og 2005 viste at kunnskap om helsegevinsten ved sykling var relativt lav, mens helsemotivet for å sykle var økende, var det ifølge Ingo Froboese fra Nederland, ikke sikkert at dette er eller bør være hovedmotivet for å få folk på sykkel.

- Sykling burde markedsføres på en personlig og individuell måte. Budskapet må være at sykling er gøy, sa Froboese. Allikevel er mer kunnskap om helsegevinsten av sykling med på å øke forståelsen av den personlige og individuelle gevinsten ved mer sykling.

De generelle helsegevinstene ved sykling har vært godt kjent i flere år. Allikevel er det gjort relativt lite for å avdekke de skadelige sidene ved sykling i trafikkerte områder. To studier i Nederland tar sikte på å vise forurensningskildene syklistene blir utsatt for i ulike trafikksituasjoner, sammenholdt med annen nærliggende trafikk. De foreløpige resultatene viser at syklistene risikerer å få i seg uakseptable mengder av både fine og ultrafine partikler.

7 av 10 vil påby hjelm

Et stort flertall av befolkningen mener det bør bli påbudt for alle å bruke sykkelhjelmer, viser en undersøkelse forsikrings-selskapet If har fått gjennomført. Hele 85 prosent mener at barn bør pålegges å bruke sykkelhjelmer, mens 70 prosent mener at et påbud også bør gjelde voksne. De under tolv år er flinkest til å bruke hjelmer. Fem av ti gutter og seks av ti jenter i aldersgruppen bruker hjelmer.

Sykkelhjelmer: 70 prosent av befolkningen vil påby bruk av hjelmer. (Arkivfoto: Henriette Erken Busterud)

Stridsemne: Debatten om hjelmpåbud raser også i resten av verden, som på Velo City-konferansen tidligere i år. (Arkivfoto: Henriette Erken Busterud)

VELOCITY 2007:

Omstridt hjelmpåbud

Det er ikke bare i Norge at debatten om påbudt bruk av sykkelhjelmer pågår. Også i en rekke andre land er temaet blitt diskutert friskt i over 20 år.

Morten I Kerr

MÜNCHEN: VeloCity 2007 ønsket å belyse problemstillingene på bred front og viet en hel ettermiddag til temaet.

Som en nokså enslig svale redgjedde Cecilie Waterloo Lindheim fra Statens vegvesen om den pågående hjelmkampanjen her hjemme. Den etterfølgende diskusjonen bar preg av den påfallende enigheten om å fraråde både hjelmpåbud og

hjelmkampanjer som ville trekke oppmerksomheten vekk fra sykling som et helt nødvendig transportmiddel.

Konferansen hadde håpet å få anledning til også å presentere vitenskapelig materiale som belegg for hjelmpåbud og -kampanjer. Dessverre hadde WHO, som har gått ut og anbefalt hjelmpåbud, meldt avbud.

To spørsmål

Stridsspørsmålet kan i korthet deles i to: a) vil påbudt hjelmbruk gi økt, total helsegevinst, og b) hjelper bruk av hjelmer faktisk så mye som vi tror? Tre hovedforedrag tok for seg hovedtrekkene i argumentasjonen. Lars Bo Andersen (Danmark) fremla foreløpige data fra en forskningsrapport som vil bli publisert senere i år. Denne vil vise at det til tross for skader som oppstår ved

sykling er overveldende bevis for at sykling uansett fremmer bedre helse i alle lag av (den sykkelaktive) befolkningen.

Underrapportering

Paul Hewson fra England gjennomgikk bruken av statistikk som middel for å markedsføre ulike syn.

- På grunn av underrapportering og feilrapportering medfører svært usikkert, sågar mangelfullt statistikkgrunnlag. For å kunne danne seg et riktigere bilde av hjelmbruk og nytten av hjelmer for å redusere hodeskader må folkelig grunnlaget forbedres, ved siden av metodene. Det er slett ikke opplagt at en på overflaten entydig konklusjon, faktisk er riktig når materialet gjennomanalyseres, påpekte Hewson.

Finner ingen effekt

Det mest omfattende foredraget ble

gitt av australske Dorothy Robinson. Hun gjennomgikk undersøkelser fra bl.a. Australia og New Zealand. Hun fastslo at det ikke er blitt fremlagt konkluderende bevis på at hjelmpåbud har hatt noen positiv effekt på skadeomfanget i de landene som har innført hjelmpåbud.

- Ved også å legge vekt på tapt miljø- og helsegevinst ved redusert sykling som følge av påbud og andre faktorer er det lite som tyder på at hjelmpåbud vil ha en netto positiv effekt for samfunnet. Selv om hjelmbruk kan være av det gode, kan påbud medføre mer skade enn nytte. Vi burde alle være enige om at så lenge nytten av hjelmbruk ikke viser seg å være høyere enn omkostningene, burde ingen nye lover om hjelmpåbud bli iverksatt, og eksisterende lover bør trekkes tilbake, fremholdt Robinson.